

Гуловська Анастасія
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філолог. наук,
доцент Коляда О. В.

Театр «in-yer-face». На матеріалі творів Сари Кейн та Марка Равенхіла

Без сумніву, «нова драма» періоду кінця XX – початку XXI ст. є відбивачем пошуку нинішнім поколінням людей власного «Я», переоцінки соціальних та релігійних конфліктів, зверненням до проблем глобалізації та ксенофобії [4].

Едгар Девід зазначає, що у роботах Марка Равенхіла, Сари Кейн, Енди Уолш, Ніка Гросо, Ребеки Прічард та інших ідеться про молодих людей, які мають грубі і дещо фальшиві манери. Крім того, роботи вищеназваних авторів містять докладні описи сексуальних сцен, а також звертаються до проблем вживання наркотиків та насильства [10].

З точки зору Козимирської Т., з одного боку, слово у театрі перестає грати головну роль, стає, скоріш, невербальним засобом виразу подій у виставі. З іншого боку, виникає фрагментарність, безсюжетне видовище, гра на рівні мови, тотальна деконструкція наративу, що фіксує постмодерністське бачення сучасного світу [6].

На погляд Кислової Л., нова драма знищує буржуазну безтурботність шляхом зображення жорстокості в оточуючому світі. В п'єсах Сари Кейн та Марка Равенхіла сцени насильства виступають як потужний каталізатор підсвідомості – вони підривають структури раціонального, вони витягують назовні той безперервний кошмар, який носять в собі молоді герої благополучного суспільства, вони викликають травму у глядачів – для того, щоб зруйнувати їх душевний спокій [5].

Молодих драматургів 90-х рр. порівнюють і з «сердитими» осборнівського покоління, і з «неоякобинцями» («друга хвиля»: театр жорстокості Е. Бонда, театр катастрофи Х. Баркера), і з «попередньою» межею століть, європейської нової драми. Звідси такі вторинні визначення, як «новий натуралізм», «новий театр жорстокості», «новий сенсаціоналізм» і «новий бруталізм», неоекспресіонізм і навіть неореалізм [3]. Монфорт Ерік вважає, що поворотним моментом стало відкриття в січні 1995 року конфронтаційної п'єси «Підірвані» Сари Кейн, яка була

представлена перед приголомшеними глядачами і сигналізувала про появу зовсім іншого типу театру [13].

На відміну від типу театру, що дозволяє нам сидіти склавши руки і споглядати те, що ми бачимо неупереджено, театр «in-yer-face» бере нас в емоційну подорож, проникаючи під нашу шкіру. Іншими словами, він є емпіричним, а не споглядальним за своїм характером [14]. Автори словника Longman Exams Dictionary дають наступне визначення поняттю «in-yer-face»: поведінка, спрямовна на те, щоб бути поміченою і шокувати, або засмучувати людей [12]. Тому, беручи до уваги дане визначення, можна дати ще одну назву цьому виду нової британської драми – «театр провокацій». Кириченко Д. зазначає, що п'єси даного напрямку відрізняються навмисною непримиренністю і зятою відданістю до крайнощів. Вони будуються на провокаційних сюжетах зі сценами насильства, тим самим порушуючи звичні табу [4].

Як стверджує Щербакова Н., герої-підлітки драматичних творів даного напрямку (С. Кейн «Психоз 4.48», Марк Равенхілл «Відверті полароїдні знімки», «Shopping and Fucking»; та інші) живуть у світі, де бездуховність, цинізм і грубий побут стають нормою їхнього існування. В драматичних творах даного напрямку також відсутня ідея катарсису, очищення героїв для нового життя. Даний тип конфлікту характеризується як «позиція нуль», сенс якої полягає у підведенні глядача до точки нерозв'язності [7].

П'єси С. Кейн повні трагізму, що пов'язано з її трагічним баченням і сприйняттям світу. Звідси всі ті жахи, насильство, страх, психози, які зустрічаються в п'єсах драматурга. З точки зору Байсера Ахмета, її тексти пов'язані з темами руйнівної любові, сексуального потягу, болю, фізичних та психологічних аспектів жорстокості, питань про лихо, меланхолію і смерть. Вивчивши ці конкретні теми вона ставить під сумнів і ламає усталені уявлення глядачів. За короткий період часу між 1995 і 1999 вона написала п'ять п'єс і короткометражний фільм («Skin») [9]. За Лейном Девідом, чимало п'єс «театру провокацій» дотримуються лінійного, зосередженого на героях драматичного конфлікту. Траєкторія п'яти п'єс Сари Кейн показує поступове зміщення від драми, зосередженої на героях, до п'єс із приголомшливою театральною образністю, які закінчуються відкритою театральною поезією. Її твори були жорстко

інноваційними, реалізуючи форму і структуру, які виражали емоційний та політичний стан душі [11].

За Байсером Ахметом, театр Марка Равенхіла характеризується своїм баченням сучасного постмодернового суспільства як місця соціального і морального розпаду [8]. На думку Доценко О., драматурга цікавлять молоді люди епохи споживання, які намагаються жити за принципом «все на продаж», так як з іншими принципами вони просто не знайомі. У сфері уваги виявляється і культура епохи споживання, і численні субкультури. До мінімалістичної техніки, навіть створюючи одноактні п'єси, М. Равенхілл на відміну від С. Кейн (якщо порівнювати творчість лідерів «молодого театру» 1990-х рр.) приходить не в останні роки ХХ ст., а вже на початку нового сторіччя. Тут можна згадати п'єсу «басейн (безводи)» (назву твору 2006 р. позначено малими літерами), де герої в нерозділеному на репліки діалозі усвідомлюють себе виключно як масу, товариство «з обмеженою відповідальністю» [2]. Равенхілл на початку нового століття включається і в актуальне для британської драми обговорення проблеми сучасних глобальних загроз. Війни ХХІ ст. руйнують не лише матеріальні об'єкти, але й людську психіку, оскільки наші сучасники вимушені існувати в атмосфері постійного страху за своє життя і життя своїх близьких. Те, що ці страхи успішно підігріваються ЗМІ, Равенхілл блискуче показав у п'єсі «Продукт» [1].

Таким чином, нова драма вийшла на новий рівень і міцно закріпила свої позиції у сучасному мистецтві. П'єси театру «виклику» є широко відомими і визнаними в усьому світі, незважаючи на їх шокуючий і провокаційний зміст. А драматурги даного напрямку вважаються одними з найяскравіших і найобдарованіших представників театральної еліти, які надзвичайно точно і майстерно відображають усі проблеми сучасного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Доценко Е. Г. Детские страхи в новом британском «театре жестокости»: пьесы для детей и их родителей / Е. Г. Доценко // Филологический класс. – 2012. – Вып. 27. – С. 55 – 59.
2. Доценко Е. Г. Малые пьесы о большой политике: специфика новейшей британской тенденциозной драматургии / Е. Г. Доценко // Литература и театр: модели взаимодействия. – 2011. – Вып. 4. – С. 32 – 43.
3. Доценко Е. Г. Молодая британская драматургия в послебеккетовском пространстве. – [Електронний ресурс] / Е. Г. Доценко. – Режим доступу:

<http://cyberleninka.ru/article/n/molodaya-britanskaya-dramaturgiya-v-poslebekketovskom-prostranstve>

4. Кириченко Д. А. «In-yer-face-theatre» как направление в современной британской драматургии / Д. А. Кириченко // Англiстика та американiстика. – 2013. – Вип. 10. – С. 187 – 190.
5. Кислова Л. С. Метафизика детства в драматургии Ксении Драгунской / Л. С. Кислова // Вестник СамГУ. – 2009. – № 1. – С. 112 – 116.
6. Козимирська Т. Відродження театральної форми середньовіччя у сучасній політичній драматургії Великої Британії / Т. Козимирська // Питання літературознавства. – 2007. – Вип. 74. – С. 31 – 38.
7. Щербакова Н. С. Драма для подростков и юношества школы Коляды в аспекте отечественной и европейской традиций: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10. 01. 01 «Російська література» / Н. С. Щербакова. – Москва, 2014. – 21 с.
8. Biçer Ahmet Gökhan Postmodern landscape: postmodernist discourse in Mark Ravenhill's Shopping and Fucking / Ahmet Gökhan Biçer // The Journal of international social research. – 2012. – № 16. – P. 113 – 122.
9. Biçer Ahmet Gökhan Sarah Kane's Postdramatic strategies in Blasted, Cleansed and Crave / Ahmet Gökhan Biçer // The Journal of international social research. – 2011. – № 17. P. 75 – 80.
10. Edgar David Current problems in British playwriting. – [Електронний ресурс] / David Edgar. – Режим доступу: <http://www.raco.cat/index.php/EstudisEscenics/article/viewFile/266875/354496>
11. Lane David Contemporary British drama (Edinburgh critical guide to literature). – [Електронний ресурс] / David Lane. – Режим доступу: <http://www.amazon.co.uk/gp/product/0748638229/ref=nosim/?tag=wwwweuppublish-21>
12. Longman Exams Dictionary. Pearson Education Limited, 2006. – 1883 p.
13. Monforte Enric English gay / queer theatre in the 1990s: Kevin Eliot's My night with reg and Mark Ravenhill's Shopping and Fucking / Enric Monforte // Revista Canaria de Estudios Ingleses. – 2007. – № 54. – P. 195 – 206.
14. Sierz Aleks In-yer-face theatre: British drama today. – [Електронний ресурс] / Aleks Sierz. – Режим доступу: http://www.amazon.co.uk/yer-face-Theatre-British-Drama-Today/dp/0571200494/ref=ntt_at_ep_dpt_1